ALTERNATIEVEN VOOR ANTIBIOTICA

Melkveehouder Henk Boersma en zijn vrouw Akky zijn er zeker van dat ze hun melkveebedrijf kunnen runnen met minder antibiotica. Hoe raakten ze daarvan overtuigd en wat hebben ze op hun bedrijf veranderd om met minder antibiotica toe te kunnen?

"We werden gevraagd mee te doen aan de landelijke werkgroep effectief en transparant medicijngebruik. Niet omdat we nu zo'n enorm voorbeeldbedrijf zijn maar meer omdat we vanaf 2006 onze administratie van het medicijngebruik prima op orde hebben," aldus melkveehouder Henk Boersma uit het Friese Foudgum.

Ommekeer

"Uit de analyse die de werkgroep deed, kwam duidelijk naar voren dat wij teveel antibiotica gebruikten op ons bedrijf en vooral teveel nieuwe generatie middelen," vertelt Boersma. Hij had tot dat moment onvoldoende kennis van de antibiotica die op zijn bedrijf werden toegepast. "Toen onze dierdagdoseringen berekend werden, gaf me dat een volkomen andere kijk op het medicijngebruik."
In de periode van 2006 tot 2011 pasten jullie op jaarbasis gezien 7,3 dierdagdoseringen antibiotica toe. In het jaar 2011 is dit cijfer gedaald naar 3,6. Vanwaar deze halvering in gebruik? Boersma: "Ik schrok vooral van het resistentieverhaal waarin me werd uitgelegd dat een hoog antibioticumgebruik bij het vee problemen kan geven bij de toepassing van antibiotica bij de mens. Ik moet er echt niet aan denken dat je met een infectie in het ziekenhuis belandt en de arts je vertelt dat er geen goed middel meer voor je beschikbaar is. Dat lijkt me een ware nachtmerrie."

V.l.n.r. Leendert Kroijenga, Henk Boersma, Rinus van Wijck en Akky Boersma
Samen op zoek naar alternatieven.
Foto: Frank de Vries

Alternatieve aanpak

Boersma besloot zich samen met zijn dierenarts actief in te zetten voor een verminderd antibioticumgebruik bij zijn vee. De aanschaf en installatie van een mestrobot en het optimaliseren van het vacuüm en het pulsatiesysteem in de melkstal hielpen volgens Boersma goed mee om het aantal gevallen van mastitis te verminderen. "Al doende konden we het celgetal van rond 300 terugbrengen naar 120."
Zoon Dirkjan werkt als vertegenwoordiger met diverse producten, onder andere van het bedrijf Ecostyle. Hij adviseerde zijn vader om bij een licht geval van mastitis, het middel Pyrogenium eens in te zetten in plaats van een antibioticum. Boersma was aanvankelijk behoorlijk sceptisch, een homeopathisch product op zijn bedrijf, maar na enig aandringen van zijn zoon ging hij toch overstag. De melkveehouder voelt altijd aan het uier of er sprake is van een beginnende mastitis. Bij een koe met een iets te vol en strak uier smeerde hij Uierbalsem, om de doorbloeding van het uier te verbeteren. Omdat dit bij deze koe onvoldoende hielp, besloot hij vijf dagen het homeopathische middel Pyrogenium te geven, onderhuids 10 ml per dag. Begeleidend dierenarts Rinus van Wijck van dierenartsenpraktijk Dokkum geeft aan neutraal te staan tegenover homeopathische middelen. Van Wijck: "We zijn samen met het bedrijf Ecostyle een klinische proef gestart. Dat doen we om op een meer wetenschappelijke basis informatie te krijgen over de resultaten van het toepassen van dit product. Op een aantal melkrobotbedrijven gaan we minimaal 60 koeien meenemen in de proef. Koeien met een attentie voor uierontsteking, bijvoorbeeld door een verhoogde geleidbaarheid of waarde van het hormoon LDH, krijgen op vijf opeenvolgende dagen Pyrogenium toegediend. We onderzoeken voor aanvang van de behandeling een melkmonster op bacteriën en celgetal en dat doen we na afloop van de behandeling, op de tiende dag, weer. Zo kunnen we aan de hand van een grote groep koeien meer te weten komen over de effecten."

Visueel en op gevoel

Veehouder Boersma is zeer alert in het vroeg herkennen van mastitis. Hij 'voelt en ziet' of een koe mastitis heeft. Inmiddels heeft hij diverse koeien behandeld met Pyrogenium. Hij weet dat het genezen wat langer duurt dan vroeger, toen hij antibiotica gebruikte bij mastitis. Het resultaat van een behandeling met Pyrogenium vindt hij dusdanig goed dat hij ermee door gaat. Dierenarts Van Wijck weet dat het melkveebedrijf Boersma vroeger problemen kende met een verhoogd celgetal en met de ziekte BVD. Van Wijck: "Tegenwoordig is de ziektestatus op dit bedrijf behoorlijk verbeterd; er zijn minder witvuilers en ook de uiergezondheid is de laatste twee jaar sterk verbeterd. De melkproductie is iets verlaagd vergeleken met twee jaar terug, maar ligt nog steeds boven het landelijk gemiddelde." <

Leendert Kroijenga, businessunitmanager Ecostyle, heeft tips voor de toepassing van het middel Pyrogenium

1. *Pas het middel in een zo vroeg mogelijk stadium van ontsteking toe.*
2. *Geef minimaal op vijf opeenvolgende dagen 10 ml product.*
3. *Injecteer onderhuids en niet in de spier.*
4. *Geen wachttijden voor melk en vlees.*
5. *Er is nog onvoldoende ervaring voor de toepassing rond de droogstand.*
6. *Combineer Pyrogenium met het gebruik van een uierbalsem voor een goede doorbloeding van het uier.*
7. *Bij ernstige mastitis Pyrogenium combineren met een antibioticum waardoor de behandeling met antibiotica korter wordt.*

Meest gemaakte fouten

1. *Het wordt gebruikt bij probleemkoeien die niet genezen na een antibioticumbehandeling.*
2. *Toepassing bij een heftige acute uierontsteking.*

Dit homeopathische middel bevat onder andere de stof Lachesis, afkomstig uit de gifklieren van een slang, wat zorgt voor groei van het aantal witte bloedcellen in de koe. Witte bloedcellen spelen een belangrijke rol in het aanpakken van een infectie met bacteriën.
Op dit moment zijn, aldus Kroijenga, al ruim 100.000 koeien met dit middel behandeld. Vooral de laatste twee jaar ziet hij een toename in de vraag naar het product. "Deze toenemende vraag loopt parallel aan het antibioticumreductiebeleid van overheidswege."
Een behandeling van 5 dagen, 10 ml per dag, kost circa 12 euro.